

23.11.2015

VVTDno-2015-496

YHDENVERTAISUUS**VALTUUTETTU**

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

Maa- ja metsätalousministeriö

kirjaamo@mmm.fi
marja.lappalainen@mmm.fi

Lausuntopyyntö Dno MMM004:00/2014

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi Metsähallituksen uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi

Yhdenvertaisuusvaltuutettu kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Metsähallituslaki on kalastuslain ohella tärkein saamelaisten oikeuksiin vaikuttava erityislaki. Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää erittäin tärkeänä, että lakiin otetaan edellisellä hallituskaudella annetun hallituksen esityksen mukaisesti saamelaiskulttuurin heikentämiskielto vastaavasti kuin kaivos-, vesi- ja ympäristönsuojelulaeissa jo on, sekä säännökset saamelaisten kotiseutualueella tapahtuvasta valtion maa- ja vesialueiden hoitoa ja käyttöä koskevasta suunnittelusta.

Hallituksen esityksen mukaan Metsähallituksen yleisiä yhteiskunnallisia velvoitteita koskevan 6 § 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevan metsähallituslain 4 §:n 2 momenttia vastaavasti Metsähallituksen yhteiskunnallisista velvoitteista saamelaisten kotiseutualueella ja poronhoitoalueella. Ehdotuksen mukaan saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojelu olisi sovitettava yhteen siten, että saamelaisille alkuperäiskansana perustuslaissa säädetty oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kulttuuriaan olisi mahdollista. Saamelaisten kulttuuriin kuuluviksi katsotaan myös saamelaisten perinteiset elinkeinot, kuten poronhoito, metsästys ja kalastus.

Edellä mainittu kirjaus ei sellaisenaan riitä turvaamaan saamelaisten oikeuksia ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan alkuperäiskansana eikä toteuttamaan saamelaiskäräjälain 9 § säädettyä neuvotteluvollisuutta. Yhdenvertaisuusvaltuutettu katsoo, että lakiin on syytä kirjata nimenomainen saamelaiskulttuurin heikentämiskielto.

Hallituksen esitysluonnokseen sisältyy myös esitys kuntakohtaisista neuvottelukunnista, jotka toimisivat neuvoa-antavina eliminä. Neuvottelukunnissa olisivat edustettuina saamelaiskäräjät, kolttien kyläkokous ja asianomaiset kunnat. Tämä järjestely ei kuitenkaan riitä toteuttamaan saamelaisten tosiasiallisia vaikuttamismahdollisuuksia heidän oikeuksiinsa alkuperäiskansana vaikuttavissa kysymyksissä, eikä järjestely ole saamelaiskäräjälain 9 § säädetyn neuvotteluvollisuuden mukainen.

Saamelaisten riittävä edustus ja tosiasialliset osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet on syytä varmistaa lakiin kirjattavilla erillisillä, asiakohteisilla neuvotteluilla saamelaiskäräjien ja kolttien kyläkokouksen kanssa. Metsähallitukselle tulisi edellisellä hallituskaudella valmistellun lakiesityksen mukaisesti asettaa velvollisuus selvittää yhteistyössä saamelaiskäräjien ja kolttien kyläkokouksen kanssa kunkin suunnitelman vaikutukset alkuperäiskansaoikeuksille sekä harkita mahdollisten haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Saamelaiskäräjille ja kyläkokoukselle on lisäksi säädettävä viime kaudella valmistellun lakiesityksen mukainen muutoksenhakuoikeus.

Lopuksi

Saamelaiset ovat Suomen ja Euroopan ainoa alkuperäiskansa. Saamelaisten oikeuksista on säädetty perustuslaissa ja useissa erityislaeissa, ja ne on turvattu myös ihmisoikeussopimuksin. Saamelaisten kokonaisvaltainen suojelu Suomen alkuperäiskansana ei ole nykyisellään toteutunut toivotulla tavalla. Suomi ei ole toistaiseksi ratifioinut itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoja koskevaa yleissopimusta.

Saamelaisten oikeuksien toteutumiseksi ja säätelyn johdonmukaisuuden kannalta on keskeistä, että metsähallituslaissa säädetään nimenomaisin ja riittävän vahvoihin kirjauksiin alkuperäiskansan oikeuksista ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Kirsi Pimiä

Ylitarkastaja

Aija Salo

Jakelu

Maa- ja metsätalousministeriö

Tiedoksi

Saamelaiskäräjät
Kolttien kyläkokouus